Број 113. У Новом Саду, у недељу 20. маја 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 п. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр 22е

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Како су се ухватили.

Познато је, да су Прибићевић и другови радили на томе, да склеветају Јашу Томића у угарском сабору. И они су доставили посланику Бели Раковском шта да изнесе против Јаше Томића. Тим самосталцима је највише требало за Лику и Крбаву, да посланик Бела Раковски каже, како се Јаша Томић нудио мађарским вођама. И они су му доставили да каже: „Овај Томић нудио се у своје време мађарским вођама, но кад су га они одбили, окренуо се на другу страну и постао духовни вођа српских радикала у Угарској и Хрватској“.

Они су сигурно рачунали, да ће и то Раковски казати, али Раковски то није споменуо ни са једном речи. Као што смо већ рекли, он је доказивао да је Томић противник Мађара па му није ишло у рачун да и оно каже што је некима око „Србобрана“ тако јако требало.

Но они код „Србобрана“ не прочиташе интерпелацију, већ одмах написаше: Види народе, Томић се нудио Мађарима пре но што је отишао у радикале. То не велимо ми, то је Раковски казао у угарском сабору.

О свему томе не би у интерпелацији Раковског ни речи и „Србобран“ се ухватио у црну клопку, као нико његов.

А кад виде шта му се десило, он написа у свом 108. бр. једну ужасно сметену белешку. Та цела белешка подсећа на миша, који трчи по мишоловци па не зна како ће напоље. Сад „Србобран“ већ изоставља половину онога што је писао пре и вели да је Раковски казао: „Овај Томић се нудио мађарским вођама“.

Ено званичних стенографских бележака. Тамо нема ни речи о томе, нити је то посланик Раковски у својој интерпелацији казао. Позивамо „Србобран“ да докаже и неизнесе, на којој страни, на коме месту има оно што он тврди. Али он то не може.

Ми ову ствар не би потрвали, да се из ње не види јасно, како су глупи они људи и немају душе ни колико — буба. О части и поштењу немају ни појма, па не могу поштовати ни туђу част. То су просте слуге патријарха Бранковића. Та може се мислити, шта су све кадри, кад су кадри да бране ону трулеж, на престолу српских патријарха.

Ти људи немају поноса, не знају шта је достојанство. Ко грђе уме да подвали, томе се клањају. Да је наш народ глуп, па да пође за њима осрамотили би га, а за тим и упропастили Али народ српски осећа издалека стрв, па му се уклања. А кад год се догоди да се ти гадни пацови ухвате у клопци (као нпр. сад па их народ може лепо гледати какви су...

Ко живи стално од подвала и на тим оснива своју политику, тај мора проћи тако, као „Србобран.“ Они који су га до јуче читали гнушају га се, они који су се њим слагали, полако се повлаче од њега и стиде га се.

Ово најновије дело „Србобраново“ неће му прибавити угледа, и спасти га од презирања, које је у пуној мери заслужио.

Глас из Црне Горе.

(Груписање странака. Оставке. Гоњења. „Слободна Ријеч“.

Цетиње, 17. маја.

Код нас у Црној Гори ку ка се и ври. На дневном реду су заплети и замршаји, из којих се не зна шта ће се изврћи.

На све стране склапају се групе, странке. Код нас још нема правих странака, које би биле скупови једномишљеника у осећајима, тежњама и начелима, како да се ради на побољшању опћег добра. Једина странка би била група оних људи, који су се назвали „народном странком“ и који имају свој програм. Иначе при груписању играју главну улогу лични интереси. У самом пак народу странке се не оснивају, а нема ни смисла да се оснивају, јер наш народ још добро не разумије, што је политичка странка и не може да схвати, да два рођена брата могу бити у потпуној домаћој слози, али из двије странке. Када би се сада и у народу хтело спровести груписање у странке, то би груписање имало више облик племенског, родбинског груписања него груписања у начелне странке.

За сада могу вам јавити тек толико, да се сви напредни и слободни људи купе у „народну странку“ и сви су изгледи, да је њена будућност.

— Откако је дошло на владу Томанићево министарство, отпуштени су многи спремни људи из звања, за које се зна, да се не слажу са данашњом владом Но сада многи и сами подносе оставке. Тако је један од најваљанијих наших поштара и бивши заступник начелника поште, Зеко Перишић поднео оставку на државну службу, чим је дознао за указ о постављању Јова Поповића за начелника поште и телеграфа. И војвода Петар Војводић, обласни економ у Никшићу, дао је оставку на државну службу. Говори се, да ће сви спремни и одлучни људи иступити из државне службе, а наравно да ће отуда имати шкоде баш сама служба. Међу осталима влада је до сада пензионисала и војводу Гавра Вуковића, председника Државног Савјета и ком. Милоша Радовића, начелника опћег војног одјелења.

Под данашњом владом нико није сигуран, да неће допасти затвора. Нађе се ма каква из лика. Тако није се чудити, ако кога окриве и затворе за нешто, што је преклане учинио или тек мисле, да је хтео учинити.

— Познато вам је, како се свршио спор око подгоричког листа „Слободне Ријечи“. „Слободна Ријеч“ је дакле променула досадашњи правац. Ради тога је многи претплатници напуштају, нарочито они из Никшића и Шавника. Потоњи број „Слободне Ријечи“ вратили су многи натраг, и то не само из ока два мјеста, но и из саме Подгорице, Цетиња и других мјеста. Но не само да претплатници напуштају „Слободну Ријеч“ откако је почела да мијења начела, него је остављају и сами словослагачи. Влади је пак свакако стало, да одржи овај лист, те су два словослагача државне штампарије на Цетињу хтели да принуде, да иду у Подгорицу и раде на „Слободној Речи“, али су ови изјавили, да неће и с тога су отпуштени из службе.

Уопће откако је дошла Томановићева влада, можемо казати, да немамо устава, да се овај не примјењује и да владу или бар поједине њене чланове никако у раду не руководи начело правичности.

Ускоро јавићу вам се опет.

Спасоје.

„Браникова челенка“ у служби Кошутоваца.

Нема ваљада ниједног броја „Браника“, а да није пун лажи и клевета, како су радикали издали Српство, како су скутоноше Кошутоваца, како су склопили савез, како се братиме с Мађарима и помађареним Јеврејима — и ко ће да наброји све оне бљувотине, којима се пуни та помијара што се зове „Браник“, иначе најзваничнији орган патријарха Бранковића. Но док тако ти умни и морални ушкопљеници бацају се гадом и кољугом на Србе радикале, који раде отворено и могу свагда светла чела и мирне савести изићи пред свој народ — дотле као оно матора грешница, када јој кћи пође истим трагом, обрћу главу и тобож не виде, шта чине њихове „челенке“ и „стубови“ срамне котерије им, који су чак и чланови и средишног им одбора. Но да цагнемо те маторе дртине и да покажемо свету какви су и каква су „њихова духовна чада“, донећемо шта пише „Бачкаји Хирлап“ о једном стубу „Браникове“ клике. Споменути лист описује пут посланика рићичког изборног среза, Морица Лањија, по изборном срезу му. У том опису јавља, да је у Ерсалашу „послаников говор с великим утиском тумачио на српском језику др. Јован Петровић.“ Описујући пак збор у Каћмару вели: „После њега (Лањија) изговорио је на буњевачком језику др. Јован Петровић говор, који је био од утецаја и који је примљен с великим одушевљењем“. Треба знати да је то онај исти посланик Лањи, кога је пре неколико недеља онако „јуначки“ нападао „Браник“ и ружио га, како само то он уме и пријатељ му карловачки Тилдика, фра Димитрије. Др. Јован Петровић је пак један од стубова „Браникове клике“ и члан средишњег им одбора. И не само, да је тај др. Јован Петровић сада пратио Лањију по срезу, тумачио му говоре и препоручивао га Србима и Шокцима, него је при изборима посланика био му и највећи кортеш и 3 недеље провео у кортешовању. Ето такове су челенке „Браникове“, а није ни чудо, када им се и сам вођа високоучени др. Полит, кавалијер ордена даљских прасади, трчка у саборници за министрима и лаже, а овамо се у најзваничнијем органу Георгијеву лупа у прса и кроз крезубава уста кречи, какав је он родољуб и противник и страшило Мађарима. Нисмо изнели ову ствар, да доказујемо како се пуни најзваничнија помијара Георгијева, нити да прикажемо оне умне и моралне евнухе око „Браника“ — њих народ већ одавна познаје; него смо само хтели да изнесемо, каква је омладина, којом ће се и којом се „освежава“ „красна“ клика бранковачка.

Избори у Галицији.

Јуче су у Галицији обављени неки ужи и накнадни избори посланика за царевинско веће. Галиција бира 106 посланика. До сада је познат исход у 80 изборних сревова. Изабрано је: 14 конзервативаца, 2 демократа, 5 народних демократа, 3 напредна демократе, 4 социјалдемократе, 14 посланика пољачке пучке странке, 9 пољачке средишне странка, 2 Старо Рутена, 8 чланова украјинске странке, 4 радикала Рутена, 2 сиониста, 4 ван странака и на рутенски социјалиста.

Муслимански покрет у Босни.

Као што је познато, извршни одбор муслиманског народног заступства закључио је на свом састанку у Мостару (дне 25. априла о. г), да се — по упутама добивеним с мјеродавне стране — обрате преставком на заједничког министра финанција као управника Босне и Херцеговине. — У тој ће преставци изложити питања: вјерско-просвјетне автономије, аграра, зулума апсолутистичко полицајне управе (у погледу наредбе о неовлаштеним исељеницима, интернација, разних прогона) те још неке друге тачке у Будим-

пешти створеног програма. Изабрани ужи одбор за састав те представке налази се у Будимпешти од 10 о. м., те је свршио своју дужност и позвао све чланове извршног одбора. Ови су данас, 29. о. м. пристјели у Будимпешту, те ће ту израђену представку прегледати, евентуално исправити и потписати, па ју онда по нарочитом ужем одбору особно око 5. јуна 1907. предати заједничком министру фининција у Беч.

Деветнаест смртних осуда.

Из Гватемале јављају, да је ради покушаног умorства министра председника Кабрере 19 особа осуђено на смрт. У народу је велико огорчење, те се свим средствима настојава да се спречи извршење осуде. Чланови дипломатског збора одлучише на заједничком састанку, да ће сваки отићи председнику Кабреру и замолити га, да обустави извршење осуде. Не успеју ли у том, управиће на председника заједничку ноту. Међу осталима налазе се међу осуђеницима један Шпањолац, један Белгијанац, два Талијана и два Мексиканца.

Дворски воз једној луди.

Букурештска кројачица Јелена Константинеску отпутује недавно у Париз са својим драганом. У Паризу је напусти љубавник, а кројачица то узме тако срцу, да је полудела и у своме лудилу непрестано говорила, да је она румунска престолонаследниковица. У путу своме кући, у Братислави прикаже се шефу железничке станице као кнегиња и рекне му, да је изгубила новце, те да јој позајми 100 марака и железничку карту I разреда до Букурешта. Шеф железничке станице даде јој и новаца и карту и на читавом путу поступали су с њоме као са кнегињом. У Брашови наговори тобожња кнегиња шефа железничке станице, да брзојави по дворски воз, који после неколико сати и дође, но на њему и један полицајни часник. Тек овај утврди, да имају посла с лудом, коју одвезу у букурештски завод за умоболне.

Време.

Према телеграфском извештају од 1. јуна може се очекивати топло време и бура.

ЛИСТАК.

Жирондистина кћи.

— Станлеј Вајман. —

(Наставак.)

Споља се зачу громко: „У име закона!“ — али све троје стојали су ћутећи; девојка је пребледела, а виконт на корак далеко од ње, чуо је како јој срце лупа.

— Зар не можемо ништа урадити? — промрмља он.

— Можемо само чекати и ћутати, — рече републиканац мирно. — Они знају да смо ми овде, али док им не одговоримо, неће одма разлупати врата. А нама је сваки тренутак скуп.

Виконт слеже раменима и не рече ништа. Прође неколико часака — отегли се као сати.

Наједном одјекнуше јаки ударци гвоздених полуга и врата са треском падоше. Светлост јурну у собу и три човека рупише унутра са голим оружјем Пред њима је ишао часник.

— Јесте ли ви грађанин Ахил Миранд? — упита овај. У име комитета за опћу сигурност, ја вас хапсим, вас и вашу кћер и вашега госта. Свакако то је он?

— Да, то је он, — одговори Миранд мирно. — Можда ћете ми дозволити да вам покажем где су моје хартије? Требаће вам.

— Требаће, дабогме, — одговори часник. — Можете их скупити под мојим надзором.

— Ја могу помоћи господину Миранду, јер ја знам где је свака хартија, — чу се од остраг подемешљив глас.

— Не сумњам Бодуене, — рече жирондиста морно. — Мислим, а не варам се, да за ово само вама могу захвалити!

Стид и ликовање видело се час по у очима секретара

— Не можете рећи, да вас нисам чувао, — рече он, избегавајући презрив поглед Кларе, која је стојала поред оца, држећи га за руку. — Али ви сте упорно ишли тим путем.

— А ви својим, — додаде Миранд. — Старим путем — путем Јудиним! Али чујте ме пријатељу, ви као да сте сада успели; ви сте одгурнули ногом лествице по којима сте се попели на ону висину, на којој данас стојите. Али ја још могу да вас спазим. Погледајте овамо, знате ли ко је то? И он показа, на виконта, који је са прекрштеним рукама мирно гледао у часника и његове људе.

— То је завереник против републике, — одговори му Бодуен мрачно. То је све што знам о њему.

— Врло лако, — рече Миранд, али је то мој зет.

— Виконт де-Берси. — То је лаж! Још вечерас сам чуо да је он у Нансу.

— Дакле нисте добро чули, — одговори Миранд хладно. То је онај човек, коме сте ви слагали у Моу, да би га само лакше оделили од моје кћери, да он неће да се жртвује за њу.

То је било истина све штогод сам вам рекао, промрља секретар мрско погледаше виконта.

— То беше лаж! — прекиде га Миранд сурово. — Зар и то треба да доказујем? Коме ћу пре веровати, да ли вама, што сте ме данас издали, или њему, што ме не оставља у опасности.

— Он се није могао спасти додаде Бодуен јетко.

— Није ни покушао да се спасе, одговори Миранд.

(Свршиће се.)

Из домаће привреде.

Како ћемо одгајити добро млечан сој?

За чудо се још врло мало води рачуна о утицају бика употребљеног за занат не само на количину, но и на каквоћу млека. Међу тим избор бика од најбоље краве музаре, то је први услов при одгајању млечног соја. Чак се гледа и на знаке млечности при остављању такве мушке телади, а један од најнесумњивијх то је појава малих сисица на мошницама, или иза ових на лабушини трбуха. Женску телад разуме се ваља такође бирати и остављати од млечних крава са свима знацима женскости и млечности, па је још из малена привикивати на разрађивање вимена: пипањем вимена па постепено све више и све дуже, формално их учити на мужу. Сем тога држати је одвојено од јунаца још из малена и тек у трећој години пуштати бика на јунице тако да се у четвртој први пут отеле. Таква прва телад од првотелкиња, чије су матере већ биле млечне, најбоље су за остављање за запат. Ако се пак мање полаже на крупноћу в тежину крава а више на млечност, онда ваља на јунице пуштати бика раније тако, да се већ крајем друге или у почетку треће године отеле, а потом их 18—20 месеци не подводити под бика, но оставити их уз добро и правилно или прописано храњење бар 12 недеља да пресуше.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 1. јуна 1907. год. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 15 кр. 90 п. до 16 кр. 40 п.
Раж средње каквоће 15 кр. 75 п. до 15 кр. 85 п.
Јечам за храну 13 кр. 75 пов. до 14 кр. 40 пов.
Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.
Зоб прве каквоће 16 кр. 05 п. до 16 кр. 60 п.
Зоб средње каквоће 15 кр. 95 п. до 16 кр. 30 п.
Кукуруз домаћи 12 кр. — пов. до 12 кр. 20 п.

Термини.

Жито за октобар 20 кр. 64 п. до 20 кр. 66 п.
Раж за окт. 1907. 17 кр. 24 п. до 17 кр. 26 п.

Брзојави „Застави“.

Стигли 19. маја.

Интерпелација Бањањијева.

Будимпешта. (Телефонски извештај „Застави“.) На свршетку саборске седнице интерпелисао је гроф Бањањи у ствари патријарховој. Напомиње да је интерпелација Раковскога више наперена против Кошутове странке него против српске народне радикалне странке. Доказује, да Раковски брани патријарха који би рад био да слисти српско-црквену автономију. Говори ватрено против уништавања српске црквене автономије, јер би то било и против сопственог интереса мађарског народа. Говори против корупције, која је овладала под патријархом Георгијем. Треба да дође такав патријарх, који ће одлучно радити с народом против расипања црквеног и народног имања. Пита затим, зашто патријарх није одмах тужио, кад су га сумњичили проневерама? Кад је тужио саборске посланике котарском суду, др. Мушицки, који је поднео предлог, није добио позив у суд. То је патријархово извлачење, јер би суд морао тражити, да сабор изда Мушицког. А угарски сабор би издао дра Мушицког суду и први би скинуо капу пред патријархом, да је патријарх невин. Зашто се патријарх боји имунитетског одбора? Тражи, да сабор рашчисти ту ствар. — Интерпелација Бањањијева учинила је велики утисак на цео сабор, а завршена је у 3¼ сата по подне. — Векерле није одговорио на ову интерпелацију, иако је био у сабору, а то је доказ, да постоји министарска криза. Како се овде говори, Векерле и Дарањи иступиће из министарског кабинета. То су истина, још комбинације, али је непобитна истина, да криза постоји.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

ТРЕБАМ
2 ПАПУЧАРСКА ПОМОЋНИКА.
Плата од пара. — Место стално.
Коста Цветковић
I. 644 2—3 у Осеку.

ПОТРЕБУЈЕМ једног доброг старијег папучарског момка за моју **папучарску радњу.** Који је добар раденик, да зна са сапсламa и на штемле плаћам 2 форинта од туцета. Ступити може одма.
Срета Ђамбић
646 1—1 Брод, н./с.
Мишићева ул. бр 11.

Ко жели јефтин новац
на КУЋЕ И ЗЕМЉУ и на II. и III. место добити или већ имајуће зајмове са јефтинијим променути, може то са малим трошком у најкраће време пробавити, ако се обрати на
Адолфа Фишера
банкарска и мењачка радња
НОВИ САД, господска улица бр. 15
Посредници добијају провизију.
I. 1092 25—50

ОГЛАС.
ИМАЊЕ НА ПРОДАЈУ
без зданија, за парцелирање.

1700. катастралних јутара по 1600 □ и то: 1400 јутара добре шумске оранице земље, и 300 јутара сенокоса.
Имање лежи у Тамишварској жупанији, 1½ сат удаљено од железничке станице.
Сада се оправља жупанијски главни друм до имања. Околина Срби и Романи. Цена по јутру 520 круна.
Банка даје по јутру 300 круна на амортизацију.
Арендирање од јутра годишње 32 кр.
Ближе се упитати код заступника.
J. Попов,
агентурна и комисионарна канцеларија.
VERSECZ (Süd Ungarn)
I. 559 4—7

Женидба.
Млад здрав *удовац* са децом *поседник једне радње од 5000 круна,* рад сам се оженити. Тражим старију девојку или млађу удовицу макар и с једним дететом, само да је добра кућаница и угледна. — Понуде под шифром: „Млад удовац“ на администрацију „Заставе“. П. 653 2—4

Коста Боришев
У ЖАВЉУ
потребује 2 кројачка помоћника. Један за велики а други за мали посао. Ступање одмах.
I. 645 2—2

Пушите
„МЕМФИС“
најбољи египатски папир за цигарете.
I. 639 2—6

ТРЕБАМ
БИРТАША
под рачун, за бирцув где се налази и „Српска Читаоница.“
Глиша Ракић
640 2—2 у Ст. Паланци.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.